

նաբարերից զոնե երկուսի տերերը ապրել և զործել են XVII դարի երկրորդ կեսին կամ վերջերին և մահացել են 1601 թ.: Բացի այդ, առաջին քարի վրա հիշվում է չեանս տիտղոսը, ուրեմն Գեորգը պետք է պատկանած լիներ տեղի հայկական գաղթաբախի ունեոր դասակարգին, մինչդեռ մյուս երկու տապանաքարերի Ավետիս և Ղևոնդը ալդախի տիտղոս չունեն:

Ավետի շիրմաքարի թվականից (1601 թ.) պարզվում է, որ նա այդ կողմերը գաղթել է Շահ Աբասի կաղմակերպած հայկական բռնագաղթից (1605 թ.) տարիներ առաջ: Գալով Ղևոնդին, նա դուրե Շահ Աբասի զոհերից լինի, որ հետադաշում Պարսկաստանը թողնելով գնացել ու հասել է մինչև Հնդկաստան, սակայն կարող է

պատահել նաև, որ ավելի շուտ հասած լինի: Իսկ Գեորգ իսանի մասին որոշ կարծիք չենք կարող հայտնել, բանի որ շիրմաքարի թվականն անհայտ է: Հետաքրքիր է, որ Ավետի 1601 թ. շիրմաքարը տասը տարով ավելի հին է, քան Հնդկաստանի Ազրա քաղաքի հայկական զերեզմանատանը պահպանված ամենահին տապանաքարը (1611 թ.), որ պատկանում է Բիթլիսեցի Լեոնի որդի Աղա Մուրադին⁵: Այսպիսով պարզվում է, որ այժմ Լահորի թանգարանում գտնվող հայկական այս երեք տապանաքարերը պատկանում են հնդկահայ գաղութի պատմության հնագույն շրջանին:

Ն. ՄԻԲԱՅԵԼՅԱՆ

ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐԵՎՄՈՒՏՔՈՒՄ

(Մատենագիտություն, 1972)

Ստորև ներկայացնում եմ Սովետական Միությունից դուրս հրատարակվող ոչ հայկական հանդեսներում լույս տեսած հայագիտական հոդվածների ցանկը (սու հայկական ասելով նկատի են առնվում այն հանդեսները, որոնք լույս են տեսնում օտար լեզուներով): Ինչպես նախկինում, այս ցանկում ես տեղ չի տրված հայկական չնագիտությանը կամ ուրարտագիտությանը վերաբերող հոդվածներին, սակայն նախաձոր ամեն ինչ արված է բնագրկելու համար հալ ժողովրդի պատմությանը, հայերենին, հայ դրականությանն ու արվեստին վերաբերող բոլոր հրապարակումները:

G. R. Barratt, A Note on the Russian Conquest of Armenia (1827). *The Slavonic and East European Review* (London), vol. 50 (1972), p. 386—409.

(The capture of the fortress and k'hanate of Erevan).

H. Bartiklan, Encore une fois sur l'origine du nom pauliciens, *Revue des Etudes Armeniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 445—451.

K. Bekdsechian, Die Armenische Apostolische Kirche und ihre Liturgie, *Kyrios* (Berlin), N. F. vol. 12 (1972), p. 107—116.

G. Boudoyan, et M. Thierry, Les eglises de Thil (Korluca) dans le Vilayet de Tunceli (Turquie). *Revue des Etudes Armeniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 179—191.

M. Canard, Le conte de l'île-baleine et son utilisation dans la polemique byzantine

contre les pauliciens, *Revue des Etudes Armeniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 379—384.

M. J. Connolly, A Descriptive Normalization of the Classical Armenian Nominal System, *Revue des Etudes Armeniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 1—45.

Y. Dachevych, Les historiens arméniens en Ukraine au XVIIIe siècle, *Revue des Etudes Armeniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 385—424.

Я. Дашкевич, З. Слущкевич, Два армянских документа XVII в. из львовских коллекций, *Rocznik Orientalistyczny* (Warsaw), vol. 35 (1972), p. 77—110.

M. van Esbroeck, Le roi Sanatrouk et l'apôtre Thaddée, *Revue des Etudes Armeniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 241—263.

5 Տե՛ս Մ. Սեթյանցի վերոհիշյալ գիրքը, էջ 122:

6 Հնդկահայերի պատմության հետ առնչվող ուրիշ չորս տապանաքարեր եւ հայտնաբերվել են հետագոր Մալակկայում, որոնցից երեքի թվականներն են 1736, 1746 և 1774, իսկ չորրորդի թվականն անհայտ է (առ մասին տե՛ս „Journal Asiatique“, Onzieme Serie, t. XIII, Paris, 1919, „Note sur quelques inscriptions funéraires arméniennes de Malacca“, էջ 360—468, նաև նույն տապարի t. XV, 1920, էջ 238—260:

- F. Feydt, Essai de chronologie relative de la composition des divers chants de l'épopée populaire arménienne „David de Sassoun“. *Abr-Nahrain* (Leiden), vol. 13 (1972-73), p. 42-51.
- P. Godel, Questions de phonétique et de morphologie arméniennes (II), *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 47-67.
- J. A. C. Greppin, The Armenian Reflexes of IE *w and *y, *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 69-78.
- R. Gulbenkian, Jacome Abuna, an Armenian Bishop in Malabar (1503-1550). *Arquivos do Centro cultural português* (Lisbon), vol. 4 (1972), p. 149-176.
- R. H. Hewsen, The Meliks of Eastern Armenia. A Preliminary Study, *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 285-329.
- H. Hofrichter, Das Kloster Stepannos Nachawega in der iranischen Provinz Aserbajdschan, *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 193-239.
- R. G. Hovannisian, The Armenian Question in the Ottoman Empire, *East European Quarterly* (Boulder, Colorado), vol. 6 (1972), p. 1-26.
- T. A. Izmallova, Le manuscrit enluminé de 1292 (inv. de l'Académie des sciences de l'U.R.S.S., no. B 57), *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 113-136.
- E. Janssens, Le lac de Van et la stratégie byzantine, *Byzantion* (Bruxelles), vol. 42 (1972), p. 388-404.
- J. Kayaloff, From the Transcaucasian Past: Two documents about Turkish resistance in 1918, *Journal of Asian History* (Wiesbaden), vol. 6 (1972), p. 123-132.
- A. Každan, Deux corrections ou deux personnages inconnus de l'histoire arméno-byzantine, *Byzantion* (Bruxelles), vol. 42 (1972), p. 602.
- M. Minassian, La traduction russe d'Eznik de Kolb, *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 79-101.
- J. Molitor, Zum Textcharakter der armenischen Apokalypse (contd.), *Orlens Christianus* (Wiesbaden), vol. 56 (1972), p. 1-48.
- D. B. Outtier, Le recueil arménien de prières du Musée religieux du Château de Blois, *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 103-106.
- D. B. Outtier, Les feuilles de garde onciales du Psautier arménien de Tours, *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 107-112.
- A. Plisowicz, Esquisse d'une grammaire du parler arménien de Pharp (IIe partie), *Folia Orientalia* (Krakow), vol. 13 (1971, pub. 1972), p. 209-231.
- A. Renoux, Une version arménienne des Catechèses mystagogiques de Cyrille de Jerusalem, *Le Muséon* (Louvain), vol. 85 (1972), p. 147-153.
- R. Schmitt, Empfehlungen zur Transliteration der armenischen Schrift, *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung* (Göttingen), vol. 86 (1972), p. 256-306.
- G. Schurhammer, Armenian Bishops in Malabar? *Arquivos do Centro cultural português* (Lisbon), vol. 4 (1972), p. 141-148.
- S. R. Sonyel, Yeni Belgelerin Işığı altında Ermeni Tehcirleri, *Türk Tarih Kurumu Belleten* (Ankara), vol. 36 (1972), p. 31-49. Armenian Deportations; A Reappraisal in the Light of New Documents, *ibid.*, p. 51-69.
- (Attack on article by A. O. Sarkissian in *History of the First World War*, vol. 3 no. 16, London 1970).
- F. Taylor, The Oriental Manuscript Collections in the John Rylands Library, *Bulletin of the John Rylands Library* (Manchester), vol. 54 (1971-72), p. 449-478.
- Esp. p. 451-2: brief description and bibliography for the 22 Armenian manuscripts.
- J. M. Thierry, Monasteres arméniens du Vaspurakan, *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 137-176.
- V. K. Voskanyan, Les Arméniens à Moscou du XVe au XVIIe siècle, *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 425-444.
- C. J. Yarnley, Philaretos, Armenian Bandit or Byzantine General? *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 331-353.
- K. Yuzbashian, De l'origine du nom „Pauliciens“, *Revue des Etudes Arméniennes* (Paris), N. S. vol. 9 (1972), p. 355-377.